

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
«СОЦІАЛЬНА РОБОТА З РІЗНИМИ ГРУПАМИ КЛІЄНТІВ»

Освітня програма «Соціальна педагогіка»

Спеціальність 231 «Соціальна робота»

Галузь знань 23 «Соціальна робота»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1
від «29» серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва освітнього компонента	Соціальна робота з різними групами клієнтів
Викладач (-і)	Зозуляк-Случик Роксоляна Василівна, доктор педагогічних наук, професор
Контактний телефон викладача	0508157946; 0677047023
Е-mail викладача	roksoliana.zozuliak@pnu.edu.ua ;
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредитів ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	<i>Очні консультації:</i> за попередньою домовленістю кожна друга середа з 13.30 до 15.00 <i>Онлайн консультації:</i> за попередньою домовленістю Viber (0508157946; +30677047023) в робочі дні з 9.30 до 17.30
2. Анотація до освітнього компонента	
<p>Освітній компонент «Соціальна робота з різними групами клієнтів» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Соціальна педагогіка» підготовки бакалаврського освітнього рівня і належить до переліку вибіркових дисциплін.</p> <p>Структуру освітнього компонента становлять змістові модулі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні засади соціальної роботи з різними групами клієнтів 2. Соціальна робота із соціально незахищеними категоріями населення та з «групами ризику» 3. Соціальна робота із сім'ями, дітьми, молоддю, що перебувають у складних життєвих ситуаціях 	
3. Мета та цілі освітнього компонента	
<p>Мета – підготовка кваліфікованих фахівців шляхом засвоєння ними теоретичних знань, принципів соціальної роботи з різними групами клієнтів в Україні та вивчення напрямів діяльності державних і громадських організацій, що надають допомогу та підтримку визначеній цільовій аудиторії.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p>	
Загальні компетентності (ЗК):	

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК-6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК-12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК-5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян/сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах.
СК-22. Здатність оперативно вирішувати нестандартні (кризові) ситуації і вживати заходи адекватні ситуації в межах своїх повноважень.

Програмні результати навчання

РН-5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.
РН-14. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога.
РН-18. Налагоджувати співпрацю з представниками різних професійних груп та громад; використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів осіб та сімей.

5. Організація навчання

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	10
семінарські заняття	20
самостійна робота	60

Ознаки освітнього компонента

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
5	ІІІ Дитячі та молодіжні служби	3	вибірковий

Тематика освітнього компонента

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Змістовий модуль 1 «Теоретичні засади соціальної роботи з різними групами клієнтів»			
Тема 1. Особливості роботи з різними групами клієнтів	2	2	6

Змістовий модуль 2. «Соціальна робота з соціально незахищеними категоріями населення та з «групами ризику»			
Тема 2. Соціальна робота з допризовною молоддю, військовослужбовцями та членами їх сімей		2	6
Тема 3. Соціальна робота з малозабезпеченими групами населення		2	6
Тема 4. Соціальна допомога та підтримка осіб з обмеженими можливостями	2	2	6
Тема 5. Соціальна робота з людьми похилого віку	2	2	6
Тема 6. Соціальна робота з особами з алкогольною залежністю та наркотичною залежністю		2	6
Змістовий модуль 3. «Соціальна робота з сім'ями, дітьми, молоддю які перебувають у складних життєвих ситуаціях»			
Тема 7. Соціальна робота з сім'ями, які перебувають у складних життєвих обставинах	2	2	6
Тема 8. Організація соціального супроводу особам, що повернулися з місць позбавлення волі		2	6
Тема 9. Соціальна робота з внутрішньо переміщеними особами та біженцями	2	2	6
Тема 10. Соціальна робота з особами, які перебувають на довготривалому лікуванні, зокрема невиліковно хворих		2	6
ЗАГАЛЬНА К-ТЬ	10	20	60

6. Система оцінювання освітнього компонента

Загальна система оцінювання освітнього компонента	Накопичування балів під час вивчення ОК	
	Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
	Семінарське/практичне заняття	45
	Самостійна робота	10
	Колоквіум	45
	Максимальна кількість балів	100
	<p>Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю. Підсумкову оцінку за семінарські/практичні заняття вираховуються за формулою середнє арифметичне від загальної суми оцінок множиться на ваговий коефіцієнт 5. Максимальний бал за усі отриманні заняття у підсумку може скласти 45 балів.</p>	
Вимоги до письмових робіт	Підсумковий колоквіум з дисципліни відображає рівень розвитку у студентів вмінь та навичок аналізувати,	

диференціювати, систематизувати та узагальнювати прослуханий та вивчений матеріал; орієнтуватися в сучасній науковій літературі та здійснювати самостійні пошуково-методичні розвідки з дисципліни. Виконання контрольної роботи передбачає письмове розв'язання завдань за відповідним варіантом або виконання тестових завдань. Кожен варіант включає завдання з тематики, визначеної навчальною програмою з дисципліни, за якою пишеться контрольна робота. За умови виконання контрольної роботи у письмовому вигляді, її зміст та оформлення повинні задовольняти наступним вимогам:

– формалізовані завдання мають бути рівнозначної складності, розв'язання яких потребує уміння застосовувати інтегровані знання програмного матеріалу дисципліни, на виконання яких необхідно до двох академічних годин (одна пара);

– усі завдання повинні мати професійне спрямування, а їх вирішення – вимагати від студентів не розрізнених знань окремих тем і розділів, а їх інтегрованого застосування. При їх вирішенні студент повинен продемонструвати не лише репродуктивну, а творчу, розумову діяльність.

Критерії оцінки колоквиуму:

5 балів «відмінно» – студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей на контрольні запитання, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань.

4 бали «добре» – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час письмових відповідей на контрольні запитання, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

3 бали «задовільно» – студент загалом володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час письмових відповідей на контрольні запитання, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

1-2 бали «незадовільно» – частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань

	<p>теми під час письмових відповідей на контрольні запитання, допускаючи при цьому суттєві помилки. 0 балів - завдання відсутнє.</p> <p>Критерії оцінки тестового завдання : 5 балів «відмінно» – студент дав не менше 90% правильних відповідей; 4 балів «добре» – студент дав не менше 70% правильних відповідей; 3 балів «задовільно» – студент дав не менше 50% правильних відповідей; 2 бали «незадовільно» – студент дав менше 50% правильних відповідей; 0 балів - завдання відсутнє</p> <p>За умови проведення колоквиуму у вигляді тесту, його зміст та оформлення повинні задовольняти вимоги: пакет тестових завдань повинен мати не менше двох варіантів. Кожен варіант повинен містити 40 завдань тестової форми, відповіді на які вимагають знань з усього курсу, термін виконання яких знаходиться в межах однієї академічної години. Неприпустимі плагіат та списування. Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення.</p>
Семінарські заняття	<p>На кожне семінарське заняття студенти повинні прочитати необхідну навчальну та наукову літературу, законспектувати необхідні цитати, які дають відповіді до семінарських питань, вивчити відповідний матеріал із підручників, виконати практичні завдання (зазначено біля кожного семінарського заняття). В оцінюванні усних чи письмових відповідей та тестових завдань враховується: повнота знань (чи знає студент матеріал з даної теми в загальному аспекті); якість знань (як глибоко розуміє студент теоретичний і практичний зміст усіх понять; наскільки свідомо було засвоєно основні поняття й правила); вміння застосовувати набуті знання до розв'язання практичних завдань; знання основних положень стандартів, правильність використання термінології; вміння викласти засвоєний матеріал правильною літературною мовою. Максимальна оцінка – 45 балів.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Виконання 50 % завдань. Вчасно виконано самостійну роботу та написана контрольна робота. Зарахування пропущених занять без поважних причин відбувається впродовж наступних двох тижнів після пропущеного заняття за допомогою методів усного</p>

	опитування чи тестування).
Підсумковий контроль	Колоквіум у формі тестів на дистанційній платформі.

7. Політика освітнього компонента

При організації освітнього процесу в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника студенти, викладачі, методисти та адміністрація діють відповідно до: Положення про самостійну роботу студентів; Положення про організацію освітнього процесу; Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів; Положення про практику студентів; Положення про рейтингову систему оцінювання знань; Положення про академічну доброчесність; Положення про екзамени та заліки; Положення про укладання та контроль за виконанням договору про надання освітніх послуг; Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти.

Також неприпустимі плагіат та списування.

Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове.

Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: опрацювання теми, а також виконання вправ із теми.

Якщо студент пропустив (не відпрацював) більше 50% занять, він повинен скласти тести і тільки за цієї умови буде допущений до складання заліку.

Обов'язковим є для отримання допуску до екзамену відвідування більш 50% занять, написання контрольної роботи та виконання самостійної роботи, кср.

На заняттях потрібно бути активними, творчими, не боятися запитувати та відстоювати свою думку.

Неформальна освіта: студент може отримати додаткові 5 балів за сертифікати відповідні освітньому компоненту – включають до балів самостійної роботи.

8. Рекомендована література

Базова

1. Бойко А.М., Бондаренко Н.Б. Соціальна робота з конкретними групами клієнтів К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2004. 166 с.
2. Грищенко С.В. Протидія торгівлі людьми : навч. посіб.; Чернігів. нац. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. Чернігів : Лозовий В. М., 2015. 223 с.
3. Історія, теорія і практика соціальної роботи в Україні: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Упорядники: С.Я. Харченко, М.С. Кратінов, Л.Ц. Ваховський, О.П. Песоцька, В.О. Кратінова, О.Л. Караман. Луганськ: Альма-матер, 2005. 408 с.
4. Капська А. Й., Пеша І. В. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 232 с.
5. Капська А.Й. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю: Навчально-метод. посіб. К.: УДЦССМ, 2001. 220 с.
6. Кулик І.В. Соціальна робота з різними групами клієнтів : навчальний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2020. 236 с.

7. Комплексна допомога бездоглядним та безпритульним дітям: метод. посіб. / [Безпалько О., Бурковська Л., Журавель Т. та ін.] ; за ред. І.Д. Звереві, Ж.В.Петрочко]. К. : Вид. дім «Калита», 2010. 376 с.

8. Лукашевич М. П. Соціальна робота (теорія і практика) : підручник / М.П. Лукашевич, Т.В. Семигіна. 2-е вид. К. : Каравела, 2012. 368 с.

9. Методичний посібник з профілактики наркоманії та ВІЛ/СНІДу у шкільному та молодіжному середовищі / За ред. Лазаренко Б.П., Пінчук І.М. / К.: 2002. 144 с.

10. Попович Г.М. Соціальна робота в Україні і за рубежом: Навчально-методичний посібник. Ужгород: Гражда, 2000. 134 с

11. Протидія торгівлі людьми: навчально-методичний посібник / за ред. Т.Семигіної. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 166 с.

12. Сердюк О. О. Соціальна робота з особами з наркотичною та алкогольною залежністю: [навч. посіб.]. Харків: Нац. ун.т внутрішніх справ, 2006. 303 с.

13. Соціальна робота з допризовною, призовною молоддю, військовослужбовцями, службовцями за призовом та юнаками, які звільнюються з лав Збройних сил України. К.: УДЦССМ, 2010. 44 с.

14. Соціальна робота з різними категоріями клієнтів: Наук.-навч.-метод. посіб. для студ., магістрантів, асп. та спец. у галузі соц. роботи, соц. педагогіки / Авт.-уклад. С.Я. Харченко; Луган. держ. пед. ун-т ім. Тараса Шевченка. Луганськ: Альма-матер, 2003. 198 с.

15. Соціальна робота у сфері зайнятості населення : навч. посіб. для студ. спец. соціальна робота / за ред. В.В. Харабет, А.І. Андрющенко, В.М.Ніколаєвського. Маріуполь : Новий світ, 2012. 568 с.

16. Соціальна робота: Навч. посібник, Ч.3: Робота з конкретними групами клієнтів / За ред. Т.Семигіної та І.Григи. К.:Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2004. 166 с.

Допоміжна

1. Бойко А.М. Соціальна робота з клієнтами із залежністю від алкоголю та наркотиків: Метод. рек. з навч. курсу для магістеріуму / Шк. соц. роботи; Нац. ун-ту «Києво-Могилянська академія»; Кафедра соц. роботи; Ужгород, держ. ун-ту. К.; Ужгород, 2000. 76 с.

2. Братусь І.В. Соціально-педагогічна робота з юними матерями у США та Великій Британії : дис... канд. пед. наук: 13.00.05. Луган. нац. пед. ун-т ім. Тараса Шевченка. Луганськ. 2007. 229 с.

3. Братусь І.В. Форми і методи соціально-педагогічної роботи з юними матерями. Соціальна педагогіка: теорія та технологія: Підручник / За заг. ред. І.Д. Звереві. К.: Центр навчальної літератури, 2006. С. 225–236.

4. Віцукаєва К.М. Соціальний супровід клієнта : навч. посіб. Одеса. Вид-во Букаєв Вадим Вікторович. 2017. 322 с.

5. Вольнова Л. М. Профілактика девіантної поведінки підлітків: навч.-метод. посібник до спецкурсу «Психологія девіацій» для студентів спеціальності «Соціальна робота» у двох частинах. Ч. 1. Теоретична частина. 2-ге вид., перероб і доповн. К., 2016. 188 с.

6. Вольф О.О. Соціальна робота щодо допомоги тяжко хворим громадянам у кінці їх життя в умовах діяльності глобальних організацій, лібералізації і приватизації ринку охорони здоров'я. Перспективи для України. *Актуальні питання надання паліативної та хоспісної допомоги в Україні: матеріали Першої науково-практичної конференції*, м. Київ, 8–9 листопада 2012 р. / Ред. Ю.В. Вороненка, Ю.І. Губського. К. : Університет «Україна», 2012. С. 187–192

7. Вороненко Ю.В. Розвиток паліативної допомоги як інтегральна складова реформування системи охорони здоров'я в Україні. *Актуальні питання надання паліативної та хоспісної допомоги в Україні: матеріали Першої наук.-практ. конф.* ; за ред. Ю. В. Вороненка, Ю. І. Губського. Київ : Талком, 2013. С. 49–62

8. Гойда Н.Г. Роль сімейного лікаря в наданні паліативної допомоги. *Актуальні питання надання паліативної та хоспісної допомоги в Україні : матеріали Першої наук.-практ. конф.* ; за ред. Ю.В. Вороненка, Ю.І. Губського. К. : Університет «Україна», 2012. С. 177–179

9. Григоренко І.О., Савельєва Н. М. С. Соціальна робота з внутрішньо переміщеними особами в сучасних умовах: навч. посіб. [для студ. і магістр. спец-тей «Соц. робота» і «Соц. педагогіка»] / І.О. Григоренко, Н. М. Савельєва. Полтава : ПНПУ, 2017. 100 с.

10. Дворяк С. Соціально-психологічна реабілітація людей із залежністю від наркотичних речовин. К.: Граффіті Груп, 2003. 56 с.

11. Євтух М.Б., Грищенко С.В., Михайлишин Г.Й. Технології соціальної роботи в зарубіжних країнах. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2011. 308с.

12. Єдина технологія надання соціальних послуг центрами зайнятості України (удосконалена) : науково-дослідна робота / Ю.М. Маршавін, Д.Ю.Маршавін, Л.Є. Ляміна, Л.М. Фокас. К., 2010. 485 с.

13. Запобігання насильству в сім'ї у діяльності фахівців соціальної сфери: навчально-методичний посібник / Авт. кол.: Бондаровська В.М., Бордіян Я.І., Булах Л.В., Журавель Т.В. та ін. / За заг. ред. Бондаровська В.М., Журавель Т.В., Пилипас Ю.В. К.: ТОВ «Видавничий дім «КАЛИТА». 2014. 282 с.

14. Зверєва І.Д. Соціальна робота з дітьми і молоддю (теоретико-методологічні аспекти). / І.Д. Зверєва, І.В. Керецман, О.І. Пічкач. Ужгород: УжНУ, 2000. Ч.1. 192 с.

15. Консультування в системі психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій / авт. кол. ; заг. ред. В. Г. Панок, І. І. Ткачук. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2019. 144 с.

16. Кулик І.В. Особливості консультування сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах. *Ввічливість. Humanitas*, 3. 2022. С.33-38

17. Кулик І.В., Семенюк Г.М. Особливості соціально-педагогічної діяльності з багатодітною сім'єю. *Український психолого-педагогічний науковий збірник: наук. журнал ГО «Львівська педагогічна спільнота»*. №17.

2019. С.54–58

18. Кулик І.В., Семенюк Г.М. Правові аспекти соціального захисту багатодітних сімей в Україні. *Теоретичні, методичні та практичні проблеми соціальної роботи* : тези доповідей IV всеукр. з міжнар. участю наук.-практ. конф., м. Івано-Франківськ, 19 квітня 2019 р. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. С. 6–9.

19. Лукашевич М.П., Мигович І.І. Теорія і методи соціальної роботи: Навч. посіб. 2-ге вид., доп. і випр. К.: МАУП, 2003. 168 с.

20. Міжнародний досвід попередження та протидії домашньому насильству [Монографія] / А.О. Галай, В.О. Галай, Л.О. Головка, В.В. Муранова та ін. / За заг. ред. А.О. Галай. К.: КНТ, 2014. 160 с.

21. Практики надання соціальних послуг сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах (науково-методичний збірник) / за ред. Комарової Н.М. Держ. ін.-т. сімейної та молодіжної політики, Київський міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. К., 2016. 112 с.

22. Протидія торгівлі людьми в Україні: навчально-методичний посібник до спецкурсу / Автори-упорядники: Е. Мручковська, Н. Пахом'юк, О. Кочерга; за заг. ред. К. Левківського та ін. К.: ВАІТЕ, 2017. 88 с.

23. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч.; Ч. І. Сучасні орієнтири та ключові технології / З. П. Кияниця, Ж. В. Петрочко. К. : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с.

24. Технології психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій (з досвіду роботи) / авт. кол. В. В. Байдик, Ю. С. Бондарук, Ю. П. Гопкало, Т. Б. Гніда, І. О. Корнієнко, Н. В. Лунченко, Ю. А. Луценко, Р. А. Мороз, І. І. Ткачук; за наук. ред. В. Г. Панка, І. І. Ткачук. Київ : Ніка-Центр, 2021. 118 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://lib.pu.if.ua>. - Сайт наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника.

2. <http://lib.pu.if.ua>. - Сайт наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника.

3. <http://www.nbuv.gov.ua/> - Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського.

4. <http://hklіb.npu.edu.ua/> - Наукова бібліотека національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова.

5. <http://pl.bookos.org/> - електронна англomовна бібліотека.

6. <http://lib.pu.if.ua>. - Сайт наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника.

Адреси бібліотек:

1. Наукова бібліотека Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника – Шевченка 57, 1 поверх Гуманітарного корпусу.

2. Бібліотека педагогічного факультету. С. Бандери, 1. 8 поверх.

Зозуляк-Случик Роксоляна Василівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи